

hajlamai miatt – sárba kényszeríti a nők másik felét, hogy megalapítsa a legförtelmesebb szörny-intézményt: a prostitúciót!!

Keservesen igaz szavak; rettenetes büntetése és jogos arculcsapása keresztény társadalmunknak. Társadalmunknak – de nem magának a keresztény eszmének. Mert ki állíthatná azt, hogy hipokrita, hátsó ajtókon bujkáló, lelkiismeretlen társadalmunk valaha a jézusi eszméken épült fel? Vagy ki hinné el, hogy midőn a kereszténység rajongó lelkű megalapítója ideálisan tiszta nézeteivel a monogámiát dicsőítette — ugyanakkor ennek titkos kijátszása: a háttérben üzött polygámia és a prostitúció förtelmessége járt volna az eszében?

Két hatalmas vallásalapító áll itt szemben. Mindkettő morált akar építeni. Mohamed praktikusabb; számol a földi gyarlósággal megalkuszik eszméivel s jobban ismerte embereit mint Jézus, nagyon bölcsen és tisztességes szándékkal, de nem reformátori magaslaton állva – inkább erkölcs és törvény avatja a polygámiát, semhogy azt a tömeg aljas utakon szerezze meg magának. Még a népet kecsgetető „másvilág”-ot is e polygámiát üző földi élethez szabja, hogy annál nagyobb vonzerővel bírjon ez a hívek előtt. De szintén nem mindig a praktikusság és éltrevalóság áll minden körülményben feljebb, szerintem úgylát mint meg nem alkuvó reformátor, úgylát mint igazi ideálokért hevülő ember, magasan felette áll ezen üzleti szellemnek a törhetlen elhatározása nagy idealista: Jézus Krisztus.

Nem alkuszik. Nézeteit, parancsait nem „e világ”-hoz szabja. (Hiszen éppen ennek gyökeres átváltoztatásáért harcol.) S nem hogy a képzeletében élő másvilágot is az itteni viszonyokhoz idomítaná, hanem fennhangon hirdeti, sőt követeli a földön megalapítandó „isten országa”-t, mely kinek-kinek saját lelkében szunnyad.

Elismerem, hogy belebukott gyönyörű tervébe! Hiszen éppen ez az ő legnagyobb tragédiája. Nem a Judás csókja; nem a felfeszítettés; nem is eszméinek üldöztetése vagy napjainkban való lekicsinylése, hanem minden egyes tanításának, cselekedetének hívei és egyház által való félreértése az igazi tragédia!

A fenséges reformátori alakból, szociális munkásból és békeapostolból – egy érthetetlen és csodálatos, a legendákban meghúzódó Isten lett, kivel ennél fogva még a világtörténelem sem foglalkozhatott komolyan. A szó teljes értelmében felfelé bukkanták! A magasztos életből, felvilágosító és szabadságot hirdető tanításokból — megmerevedett, bilincseket gyártó dogmák és értelmet ölö babonák származtak. Egyeneslelkű, megalkuvást nem tűrő erkölcséből, álszenteskedő jezsuitizmus vált, melyet időnként leimádkoznak vagy meggyónnak az emberek, hogy felfrissült erővel vétkezzenek újra.

Még a hitújításnál: a protestantizmusnál is megújult ezen tragédia! Mert amilyen gyönyörű szabadsággal indult meg a XVI. század reformációja, ugyanolyan féltőn állapodott, sőt csontosodott meg később a protestantizmus s kilökte magából a következetesen és folyton a korrallal haladó unitarizmust, ma is

MOHAMEDÁNZIMUS ÉS KERESZTÉNYSÉG.

Írta: PERCZELNÉ-KOZMA FLÓRA.

„A Nő és a Társadalom” áprilisi számában rendkívül érdekes és logikus elmélkedések fordultak elő a „Kelet asszonyai” című cikknek befejező részében. Többek között a mohamedánizmus egyenes, tisztességes, őszinte többnejűségét állította szembe a „jezsuitikus” kereszténység úgynevezett monogámiájával, mely titokban éppen úgy hódol a polygámiának, mint a mohamedán társadalom s ennek folytán mialatt a kiválasztott monogámiára szánt, tisztességre predesztinált asszonyokat magas piedesztálra állítja, ugyanakkor – éppen e piedesztál megőrzése céljából és a férfi társadalom polygám

csak egy lépcsőfokkal áll feljebb, mint a katolicizmus. De ezen szomorú tapasztalatok nem a jézusi eszmék kivihetetlenségét vagy elhibázott voltát jelentik, csak ritka intelligenciát, erőt és akaratot igényelvéen e szigorúbb vallás, nehezen vihető gyakorlatba az átlag lelkektől álló társadalmakban. Hiszen a kereszténység megalapítója is csak ember volt, tehát embereknek megfelelő törvényeket kellett hogy szabjon! Csak hogy véletlenül e törvények nemcsak korszakot, hanem úgy látszik még korszakunkat is meghaladták fejlettség tekintetében.

Természetesen a nagyon is nagy táncziákra dolgozó, jóval előtte érző és látó reformátorok a leg-hálátlanabb munkát végzik. De azért sohasem a félúton megállapodott, a jelen helyzettel megalkuvó, momentán sikeresen dolgozó reformátorok vetik meg a jövő alapját, hanem mindig azon túlmerész gondolatú, a végső célt szolgáló próféták, kiknek magas erkölcsét és béke eszméit még 2000 év múlva is „utópiá”-nak deklarálják a köznapi emberek.

Igaz, hogy a mohamedanizmus kimondott polygámiája jobb és szebb a mai kereszténység ál-monogámiájánál. De míg a keresztény társadalom – a meglevő magasabb eszmék miatt – ráléphet a haladás törvényszerű útjára és nézete kinőhet, kifejlődhet valamikor Jézus tiszta erkölcsit vallásává, addig a mohamedánizmus saját meglevő alapján a magasabb kultúrának, az eszményesebb nézeteknek soha sem szolgálhat!

Bármilyen tiszteletreméltó legyen – a mai körülmények között – a mohamedánizmus egyenes és őszinte soknejűsége, mint kitűzött ideált, mint a leendő kultúra leendő fejleményét célul nem lehet a tökéletesedni hivatott emberiség elé állítani. Mert a lelki vonzalom, a lélek közössége – mely éppen az emberies vonzalmat különbözteti meg az állati ösztöntől – egy időben többel szemben, vagy nap-nap után változva aligha nyilvánulhat meg!

Nem maradás vagy korlátoltság tehát a lelki vonzalmon alapuló monogámia gondolata, hanem a jövő magasabb kultúrájának programja. Amely intézmény pedig eszméjével nem a jövőt szolgálja, annak étiéke mindig kétséges marad.

Hogy a keresztény monogámia alatt nem az a barbár feltevés érthető, hogy katolikus mód szerint bármilyen szerencsétlenül választott valaki, köteles élete végéig áldozat maradni, mutatja a kifejtettebb, tökéletesebb kereszténység: a reformáció humanitása, mely szerint csalódás esetén akadály nélkül válhatnak szét egyháziilag is a párok, hogy tetszés szerint más frigyet köthessenek.

Megemlítem még, hogy keresztény eszme alatt sohasem felekezeti eszmét értek, hanem azt az általános, egyetemes, krisztusi szellemet, mely sokszor a nem keresztelkedetteket sokkal jobban jellemzi, mint az úgynevezett igazi keresztényeket. Egyáltalában a keresztény eszmét a modern egyház (mely Angliában, de különösen Amerikában sokkal jobb talajra lelt mint nálunk) nem csak Jézus szereplésétől számítja, hanem megtalálja már jóval előbb forrását a hatalmas zsidó vallás-

ban, annak fenkölt monotheizmusában, erkölcsi törvényeiben, hogy egy csodás, a történelmi folyamatot kijátszó és megakasztó „égi” beavatkozás helyett egy-egy zseniális ember szülte, természetes, korszakról-korszakra fejlődő magasabb lelki fejleményt hirdessen e valóságban. Olyan fejleményt, mely nem választó, hanem egyesítő hatású; mely nem az arisztokratikus dogmák által osztályozza az emberiséget, hanem a demokratikus – mert mindnyájunkkal közös – jézusi gondolatokkal kívánja összekapcsolni az egész világot, mely nem merülhet ki egy felekezetben sem (különösen a mai primitív kezelés mellett), hanem egyetemes eszmévé magasztosul és általános érdekeket szolgál.

Ha tehát a gyakorlatban e magas programot tartalmazó, eszményies erkölcsöt követelő vallás nem is vált be, mert nem is valósulhatott meg e csigamód haladó világban. mint követésre méltó eszme, mint a jövő magasabb erkölcsét jelképező ideál, magasan felülemelkedik a mohamedánizmus háremes, tarkamenyországú gondolatán, melynek köznapi voltát éppen a simán történt megvalósulás bizonyítja legjobban.

Akár a tízparancsolatot keményen kiszabó Mózes, akár a hegyi beszédet szelíden hirdető Jézus, sokkal nagyobb szabású alak volt, mint a találékony eszű Mohamed.